

Utredning inom Källtorps ägor

L2022:180 och L2022:780
fastighet Råberga 5:8 och 5:10
Täby socken
Örebro kommun
Närke

Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Örebro län med platsen för
utredningen markerad i rött.*

© 2022 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2021:55

Lst dnr 431-2671-2021

Författare	Leif Karlenby
Kvalitetsgranskning	Erica Strengbom
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Områdets sydöstra del sedd från norr.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

Utredning inom Källtorps ägor

L2022:180 och L2022:780
fastighet Råberga 5:8 och 5:10
Täby socken
Örebro kommun
Närke

Leif Karlenby

Lst dnr 431-2671-2021

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och målgrupper	8
Metod	8
Bakgrund och kulturmiljö	9
Fornlämningar och tidigare undersökningar	9
Resultat	10
Kart- och arkivstudier	10
Fältundersökningen	18
Väster om vägen	18
Öster om vägen	20
Tolkning	22
Utvärdering av utredningens resultat utifrån frågeställningarna i undersökningsplanen	23
Bilagor	26
<i>Bilaga 1. Schaktbeskrivningar</i>	26
<i>Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar</i>	28

Figur 1. Karta över området invid Örebro flygplats med platsen för utredningen markerad med svart cirkel. Skala 1:250 000.

SAMMANFATTNING

På uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län har Arkeologgruppen AB utfört en utredning etapp 1 och 2 inom fastigheterna Råberga 5:8 och 5:10 i Täby socken. Örebro kommun planerar en utbyggnad av lagerbyggnadsområdet i anslutning till Örebro flygplats.

Källtorps by omtalas första gången år 1481 i Ortnamnsregistret, men enligt dem är det osäkert om det rör sig om just detta Källtorp. Flera omnämningen förekommer dock under 1600-talet med start i början av seklet.

Marken inom ytan kan delas upp i tre kategorier. I norr och väster var ett planterat skogsområde. Delar av skogspartiet var sankt. Längs områdets östra sida var hagmark och planteringar med energiskog. Här bestod marken främst av glacial lera, i de lägre partierna fanns också postglaciala avlagringar. I söder gränsade området mot den kvarvarande gården i Källtorp. Området sträckte sig västerut i ett gräsbevuxet område som tidigare varit platsen för en av Källtorps två gårdar.

I området framkom enbart en yta med lämningar efter tidigare bebyggelse som inte kunde kopplas till byggnader som är utmärkta på de äldre kartorna. Det rörde sig om ett par kolhaltiga lager samt fundamentet till en ugn eller smidesässa. Området har legat som hagmark och var inramat av en stenmur som finns utsatt på kartorna från den häradsekonomska kartan från åren 1864–1867 och framåt. Lämningen har registrerats som fornlämning: L2022:180, lägenhetsbebyggelse.

INLEDNING

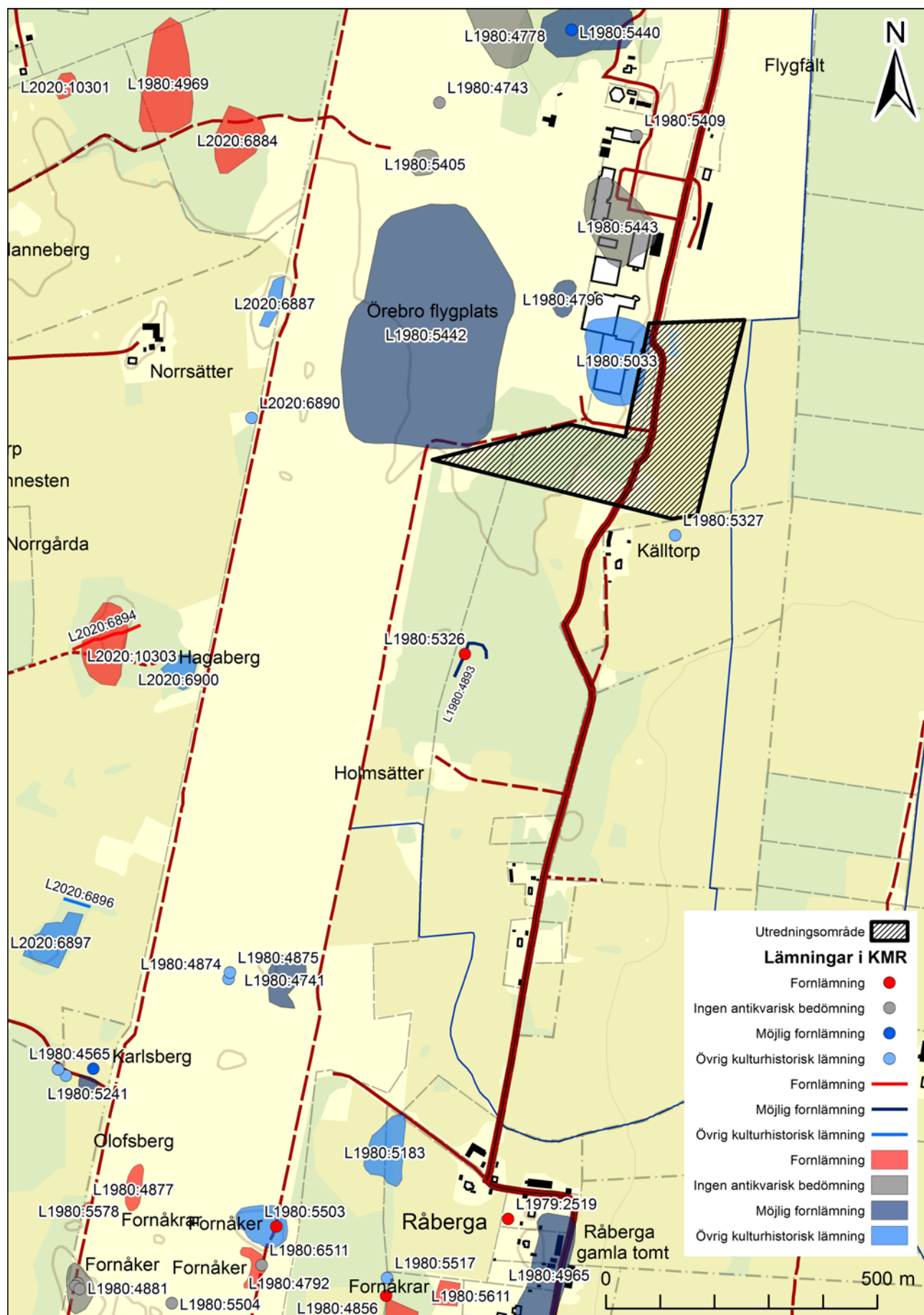
På uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län har Arkeologgruppen utfört en utredning etapp 1 och 2 inom fastigheterna Råberga 5:8 och 5:10 i Täby socken. Örebro kommun planerar en utbyggnad av lagerbyggnadsområdet i anslutning till Örebro flygplats. Marken har tidigare utgjort platsen för Källtorps by med omkringliggande odlings- och betesmarker. Utredningen genomfördes med etapp 1 (inventering) den 20 juli 2021 och etapp 2 (utredningsgrävning) mellan den 3 och 5 november 2021.

Området var 9 hektar stort och bestod till större delen av gammal odlingsmark. Området delades i mitten av en i nord-syd belägen grusväg som anlagts efter år 1851 (då laga skiftet genomfördes).

I nordväst fanns ett parti som var planterat med gran, öster om vägen var dels mark i träda, dels planterad energiskog. Söder om området fanns en av Källtorps gårdar kvar medan den andra, som legat inom utredningsområdet var riven och jämnad med marken, av ekonomkartan från år 1982 att döma, efter det året.

Figur 2. Schaktning i skogspartiet. Foto från väster.

Figur 3. Översiktsplan för utredningen utanför Örebro flygplats.

SYFTE OCH MÅLGRUPPER

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle preliminärt avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Resultaten från utredningen ska kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten ska också kunna användas som underlag i företagarens planering.

METOD

Utredningen genomfördes med etapp 1 (inventering) den 20 juli 2021 och etapp 2 (utredningsgrävning) mellan den 3 och 5 november 2021. Det uppdelade arbetet berodde på problem med åtkomst till skogbevuxen mark och en yta med energiskog. Det innebar att en översiktlig inventering gjordes under sommaren 2021 och själva utredningen senare under hösten. Tillgängligheten var ändå begränsad i det att avverkning – efter överenskommelse – enbart skedde inom mindre ytor längs smala stråk i skogen (tre stycken om vardera cirka 150 meters längd) och i energiskogen (fyra stycken om 50 till 60 meter långa stråk). I tillägg till dem fanns ett par ytor som låg i ängsmark där en mer riktad och traditionell utredningsgrävning var möjlig.

Sammanlagt grävdes 43 schakt om 616 kvadratmeter. Enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag skulle 1 procent av det sammanlagt 9 hektar stora utredningsområdet undersökas; det vill säga cirka 900 kvadratmeter. På grund av ovanstående begränsningar var det inte möjligt. Resultatet av utredningen kan alltså behöva kompletteras med ytterligare schaktgrävning i de områden där det inte var möjligt att komma till på grund av kvarstående skog.

Delar av området kan räknas bort då de ligger innanför flygplatsens staket (västligaste delen) samt att i både väster och öster fanns ytor som utgjordes av sankmark och bitvis ren myrmark.

BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

Källtorps by omtalas första gången år 1481, men enligt Ortnamnsregistret är det osäkert om det rör sig om just detta Källtorp. Flera omnämningar förekommer dock under 1600-talet med start i början seklet.

Fornlämningar och tidigare undersökningar

Området ligger i anslutning till flygplatsen i ett landskap där fossil åkermark och röjningsröseområden utgjort ett markant inslag. Bland annat har en fossil åker (L1980:5033) undersökts i närområdet. Den undersöktes år 1997 av UV Bergslagen (ATA dnr 421-1327-1997). Där iaktogs ett tiotal röjningsrösen med mellanliggande odlingsytor. Området är idag bebyggt med lagerbyggnader inom flygplatsområdet, men har ursprungligen anslutit till nu aktuellt område. Det skiljs i nutid från de i historisk tid odlade ytorna runt Källtorps by av ett parti obruten mark i norra delen av utredningsområdet.

Ytterligare ett, något större område med cirka 20 röjningsrösen (L1980:5442), har också legat strax nordväst om utredningsområdet, i dag beläget inom flygplatsen. I ett tillägg till fornlämningsbeskrivningen inlämnat år 2002 har röseområdet angetts innehålla 92 rösen. Området förefaller ha undersökts och ett röse daterats till 1115–1430 e. Kr. (KMR).

I övrigt har flera boplatser och gravar undersökts vid olika tillfällen i samband med utbyggnaden av flygplatsen. Som exempel kan nämnas Arkeologgruppens undersökningar av ett område med både gravar och fossil åkermark, där också spår av järnframställning påträffades (L1979:2208; L1979:2209; L1980:4881; L1980:5523) (Karlenby 2015).

Råberga, granne till Källtorp (som ligger inom Råberga bys marker), har också studerats ingående från kulturgeografiskt håll (Sporrong 1971).

Strax öster om Källtorps bebyggelse och utredningsområdet finns en brunn/källa som kallas "Midsommarkälla" (L1980:9357). Den är cirka 1,5 meter djup, kallmurad med brunnslock av betong. Sannolikt har den haft något med gårdsnamnet att göra.

Figur 4. Vy över det sydöstra området med den hagmarksyta som innehöll spår av äldre bebyggelse. Den låg bortom slysnåren i bildens mitt och hitom buskaget i fonden. Det avgränsades åt öster av en stenmur. Dungen i bakgrunden innehåller en "midsommarkälla" (L1980:9357), förmodligen den som givit namn åt Källtorp. Foto från nordväst.

RESULTAT

Kart- och arkivstudier

I uppdraget ingick en genomgång av arkiv efter gamla kartor och skriftliga belägg för att om möjligt avgöra ålder på bebyggelsen i Källtorp. Lantmäteriets "Historiska kartor" användes för att få fram information ur Rikets allmänna kartverks arkiv samt Lantmäteristyrelsens och Lantmäterimyndigheternas arkiv. Också material ur Riksarkivet har använts.

Källtorps by omtalas första gången år 1481, men enligt Ortnamnsregistret är det osäkert om det rör sig om just detta Källtorp. Flera omnämningen förekommer dock från början av 1600-talet, vilket visar på att byn är väl etablerad vid denna tid.

En intressant arkivhandling är en geometrisk inmätning över farleden mellan Hjälmaran och Vänern från år 1671, där Källtorp finns markerad som en (1) gård strax norr om Råberga (se figur 5). Kartan är dock storskalig och anger inte något exakt läge för byn. En geometrisk karta över Råberga by från år 1699 visar en mer detaljerad bild av Källtorp, som ligger inom Råbergas ägostruktur (se figur 6). Förmodligen måste denna enhet ha utskiftats ur byn vid något tidigare tillfälle. Som konstaterades ovan finns flera skriftliga omnämningen från början av 1600-talet så möjligen kan det finnas ett samband där.

I övrigt finns det några anomalier kring Källtorp som kan behöva utredas närmare. Som nämndes ovan förefaller det omfattande området med fossil åkermark som har legat norrut (LI980:5442) ha utgjort en tidigare odlings-etablering i området och kan utifrån nu aktuell utredning inte bedömas ha haft något med Källtorp att göra. Eller indikerar det tidigaste omnämningen att platsen fortlevt från en medeltida jordbruksfastighet med tanke på den samtida ¹⁴C-dateringen? Har gården omlokalisats i senare tid och i så fall när?

I det historiska kartmaterialet dyker Källtorp upp först vid Laga skiftet år 1851. Då är två gårdar markerade inom ytan. Den geometriska formen på ägorna antyder att marken har utskiftats från en större enhet, möjligen så sent som i samband med laga skiftet. För att få en uppfattning om hur den tidigare gårdsmarken såg ut får man gå till kartmaterial över Råberga. På Råberga bys storskifteskarta från år 1770 finns Källtorps inägor utritade och läget för de två gårdarna finns med. Ägofiguren verkar vara placerad i samma läge som år 1851, men den har en helt annan form. Det finns alltså anledning att anta att omläggningen faktiskt skedde i samband med laga skifte.

På den häradsekonomiska kartan från åren 1864–1867 har en av gårdarna flyttats söderut från det gamla gårdsläget och den andra sträcker sig något längre åt norr.

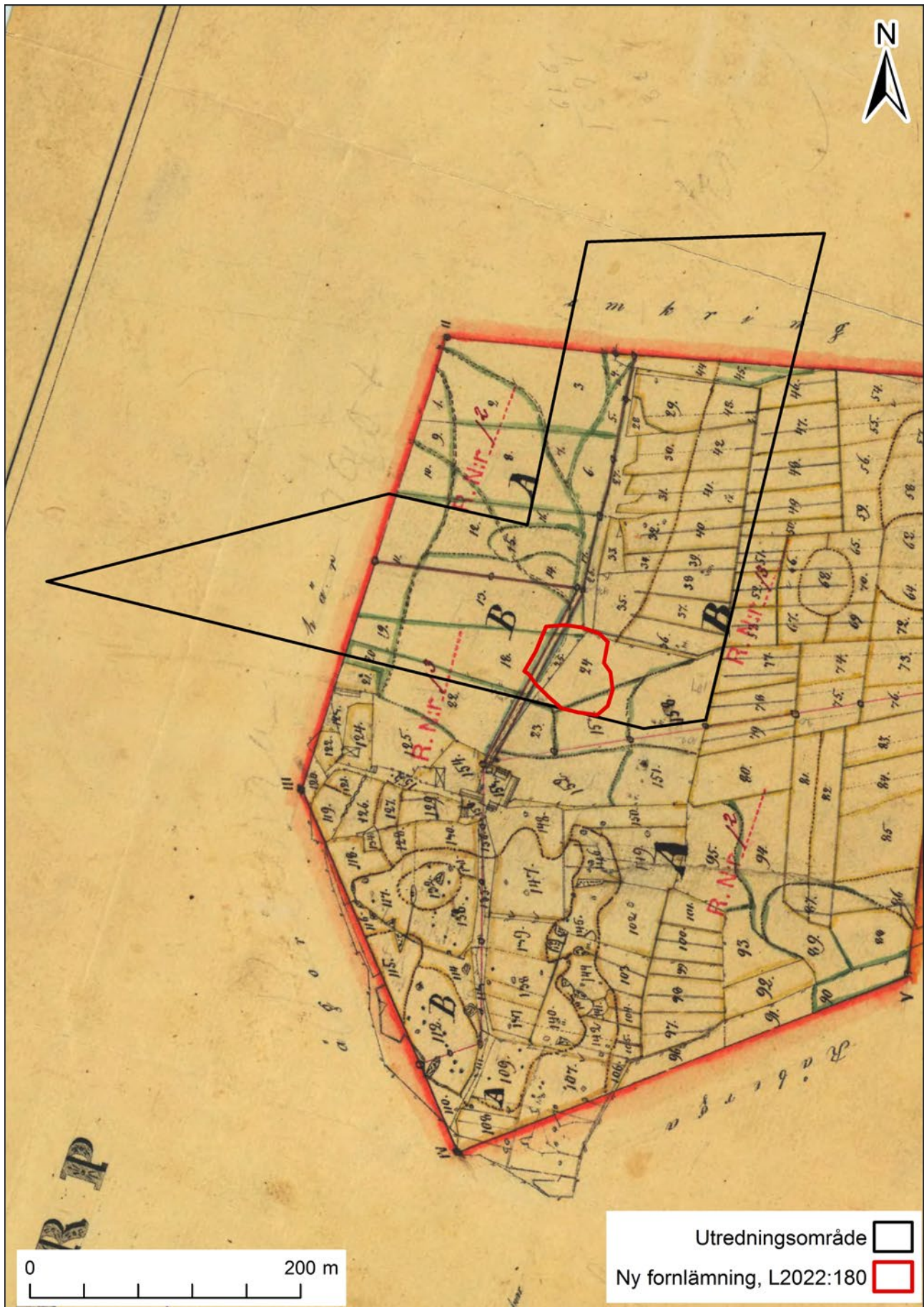

Figur 5. Karta över vattenvägen mellan Hjälmar och Vänern från år 1671. Centralt i bilden syns Råghberga och Kiähltoorp.

En fyrkantig struktur, till synes en mindre hagmark, kan ses på den härads-ekonomiska kartan och följande kartor fram till 1982 års ekonomiska karta. Den är belägen strax norr om Källtorps by. Det visade sig vid utredningen att den var inhägnad av stenmurar. Den skulle kunna utgöra spåren av en äldre gårdstomt eller möjligen en plats för ekonomibyggnader eller liknande som övergivits (se figur 7–10).

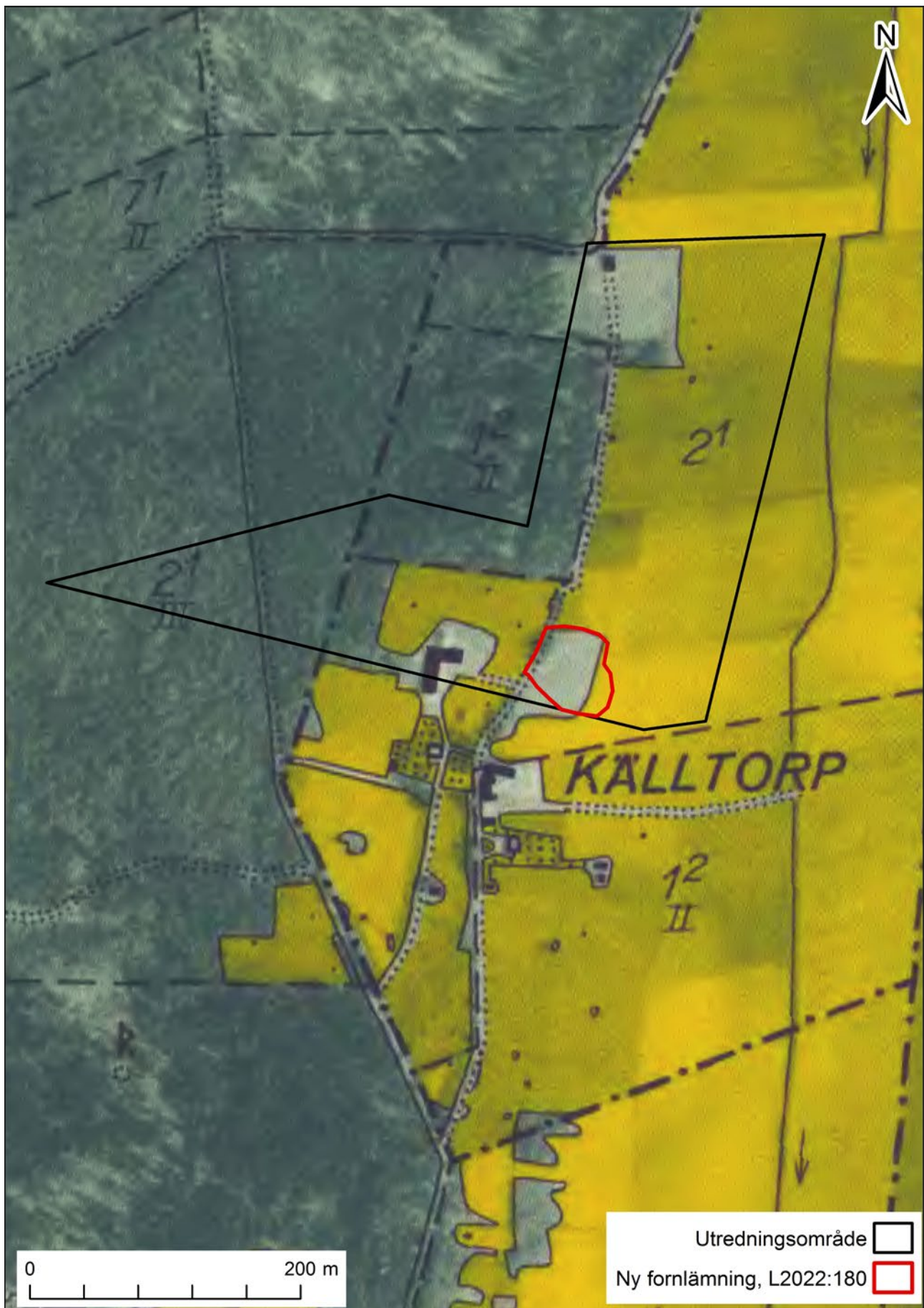
Figur 6. Utsnitt ur den geometriska kartan över Råberga från år 1699. Skala 1:4 000.

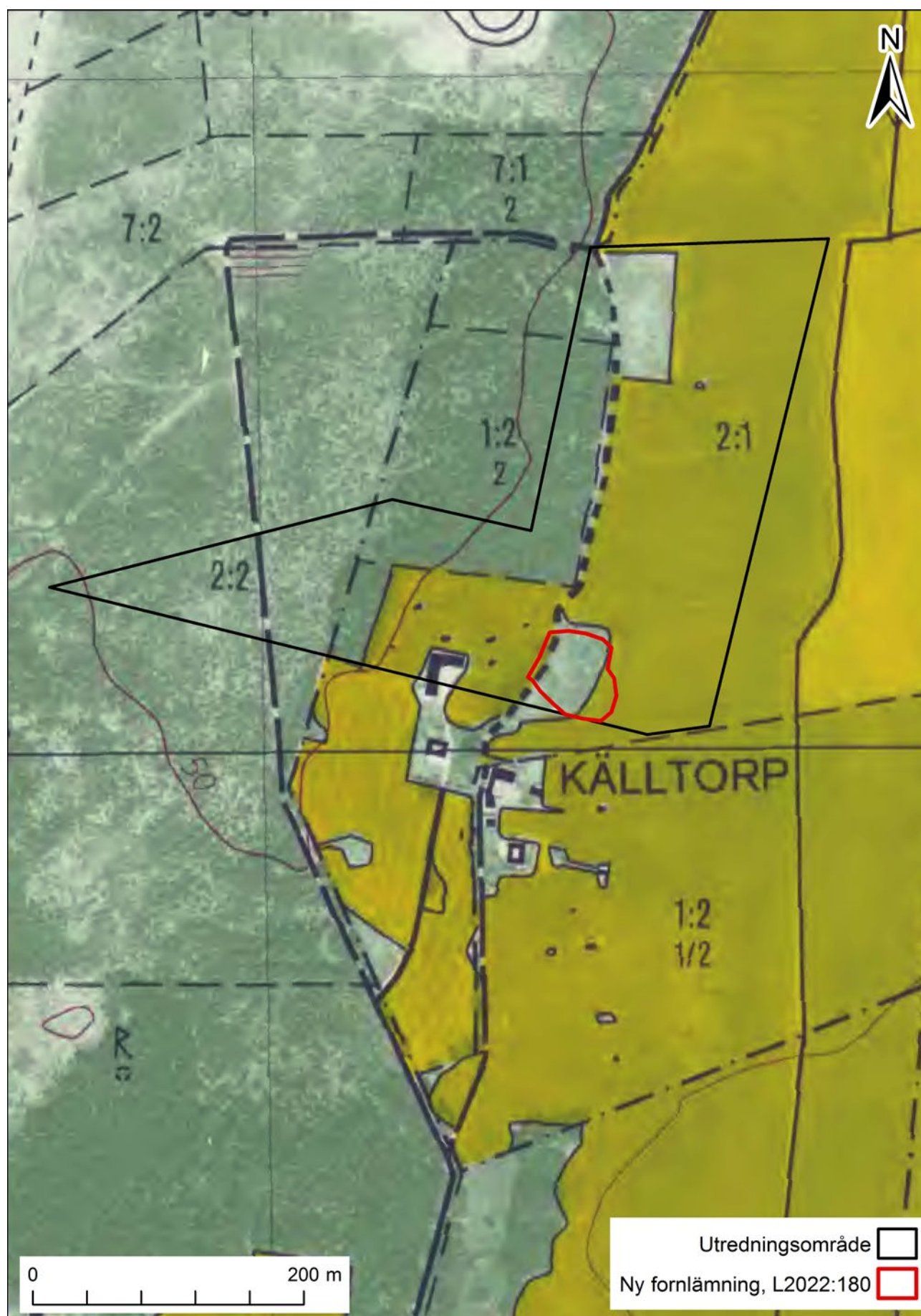
Figur 7. Laga skifteskartan från år 1851. Skala 1:4 000.

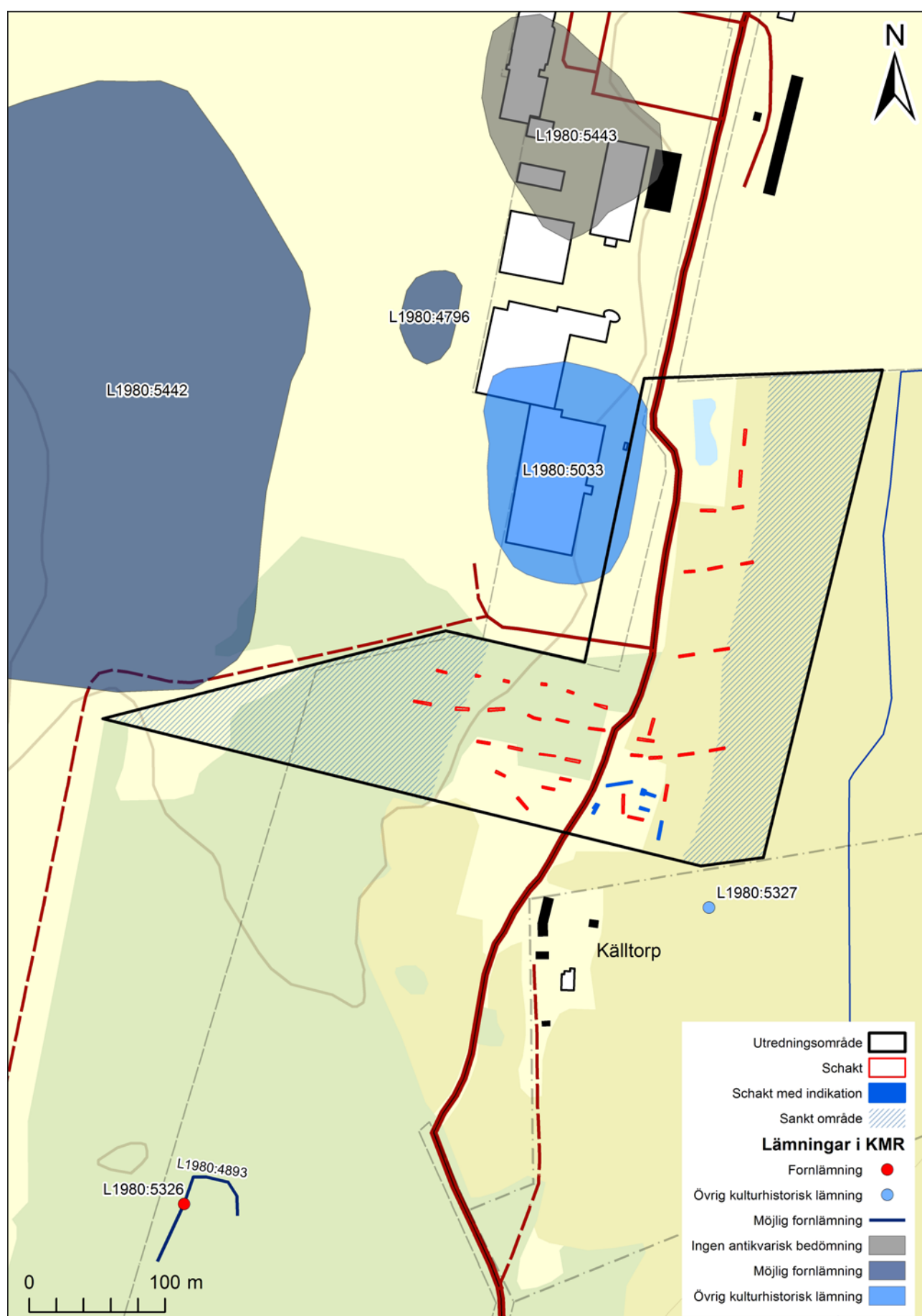
Figur 8. Häradsekonomen från åren 1864–1867. Skala 1:4 000.

Figur 9. Den ekonomiska kartan från år 1957. Skala 1:4 000.

Figur 10. Den ekonomiska kartan från år 1982. Skala 1:4 000.

Figur 11. Plan över utredningsområdet. Skala 1:4 000.

Fältundersökningen

Schakt grävdes fördelade över området. Marken inom ytan kan delas upp i tre kategorier. I norr och väster var ett större, planterat skogsområde med huvudsakligen gran, även om en del björk och andra lövträd förekom, främst i den norra och nordvästra delen. Skogspartiet var sankt i de västra delarna och till delar rörde det sig om ren myrmark. Längs områdets östra sida var marken hagmark och planterad med energiskog. Här bestod marken främst av glacial lera, i de lägre partierna fanns också postglaciala avlagringar. I söder gränsade området mot den kvarvarande gården i Källtorp. Området sträckte sig västerut i ett gräsbevuxet område som tidigare varit platsen för den andra gården. De flesta schakten innehöll inga arkeologiskt intressanta lämningar.

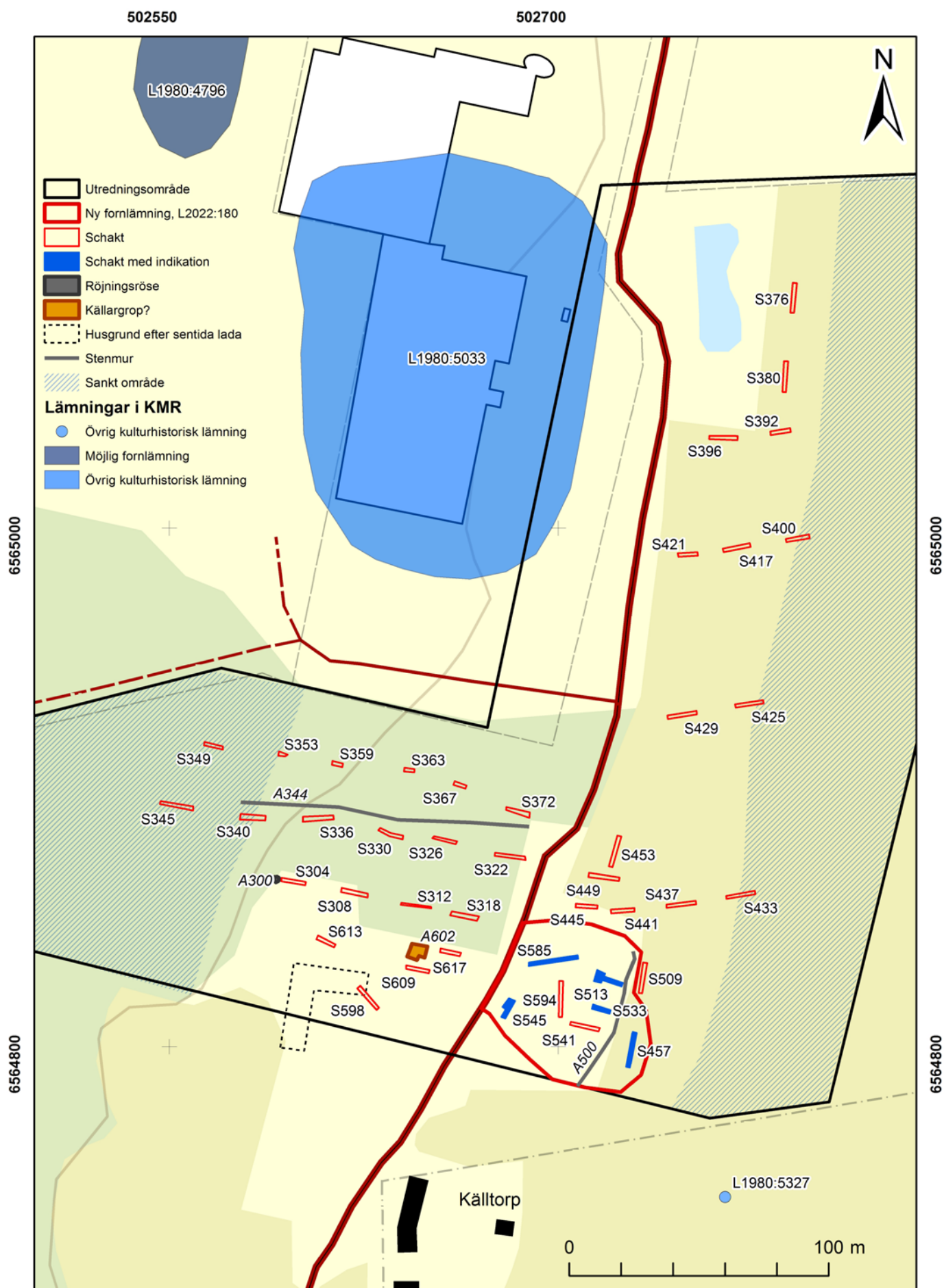
VÄSTER OM VÄGEN

I skogspartiet kunde iakttagelser göras att marken i två av de tre raderna med schakt varit odlad. Området begränsades mot norr av en stenmur (A344) som var cirka 110 meter lång och 1,0–1,5 meter hög. Den bestod av 2–3 rader med sten som på den norra sidan gränsade mot ett område som inte varit brukat. Egentligen kan man se den mer som en vall av kontinuerligt upplagd odlingssten på gränsen mellan odlad och obrukad mark. Muren kan med stor sannolikhet knytas till odlingen i söder (se ekonomiska kartorna från 1957 och 1982; figur 9 och 10). Därför registreras den som övrig kulturhistorisk lämning i KMR (L2022:780).

Söder om muren, i den odlade delen, bestod jordlagret av en 0,1 meter tjock skogsförna över ett 0,2–0,3 meter tjockt lager gammal odlingsjord. I den obrukade delen bestod jordlagret endast av en tunn skogsförna över en naturligt stenig morän med upp till meterstora stenblock.

Figur 12. Parti av muren A344 i skogspartiet. Den utgjorde egentligen en upplagd stenvall mot den naturliga marken norrut. Muren är registrerad i KMR som L2022:780, övrig kulturhistorisk lämning. Foto från söder.

Figur 13. Plan över utredningsområdet med schakt och schaktnummer utsatta. Skala 1:2 000.

Odlingen i skogsområdet begränsades åt väster av en yta med påtaglig sank mark. I delar var det fråga om rena myrmarken. Den odlade ytan motsvarar den odlingsmark som syns på äldre fotokartor och ekonomkartan från 1957.

Söder om detta område finns på ekonomkartan en stor ekonomibyggnad som i senare tid är riven. Området har schaktats ut och inga lämningar efter eventuellt tidigare bebyggelse kunde iakttas.

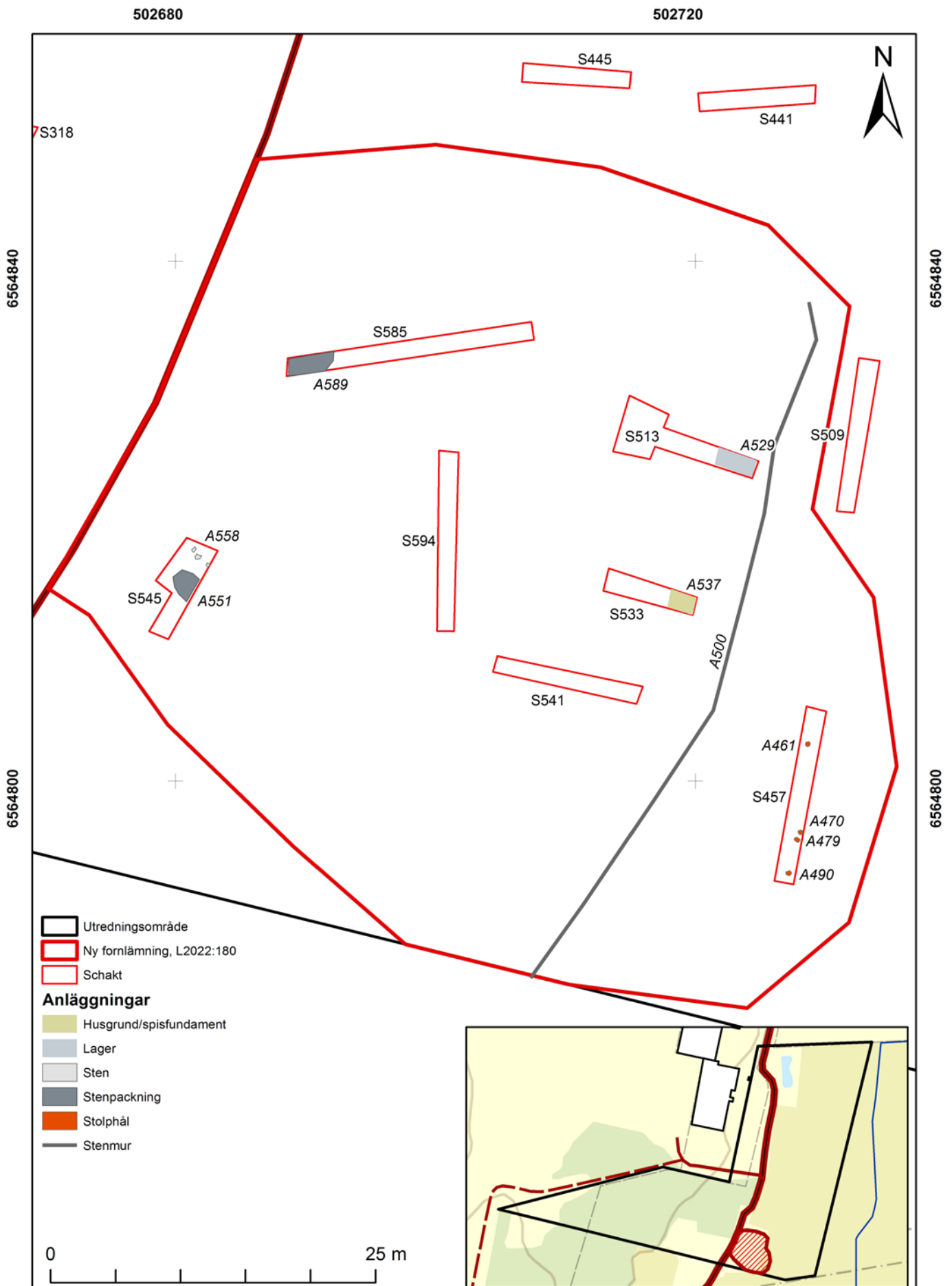
ÖSTER OM VÄGEN

Området öster om den nord-sydgående vägen har långt fram i tiden varit odlad och än i dag brukas den för energiskog. De schakt som kunde grävas där visade sig inte innehålla några fornlämningar. En grop i den norra delen kunde inte bestämmas till funktion, men utgjorde sannolikt inte någon fornlämning. Möjligen kan det vara spår av ett borttaget block.

En yta längs med vägen, som på de äldre kartorna genomgående utgjort hagmark eller varit skogbeväxt, visade sig innehålla ett antal anläggningar (A470, A479, A490, A500, A529, A537, A551, A558, A589). De flesta utgjorde diffusa lagerrester och möjliga stolphål (eller stenlyft). I öster fanns en stenmur (A500), som möjligen måste betraktas som spår efter äldre tiders bruk. Utanför muren fanns en rad med stolphål. De kan vara spår efter en hägnad/staket, men det kan också röra sig om lämningar efter en stolpburen byggnad.

Figur 14. Hus-, spis- eller ässjefundament A537 fotat från norr.

Figur 15. Plan över hagmarken som kommer att behöva förundersökas. Skala 1:400.

Längs den västra sidan (insidan) av muren påträffades något som kunde vara rester av en husgrund, ett spisfundament eller en ässja (A537). Det torde visa på att det i området legat en äldre byggnad. Den finns inte utritad på någon av kartorna vilket skulle kunna innebära att den är tidigare än bebyggelsen i äldre kartmaterial.

Den med röd linje markerade ytan i figur 15 utgör den enda del där lämningar påträffats som kan vara spår av äldre bebyggelse. En förundersökning kan komma att behöva utföras inom det rödmarkerade området för att avgränsa och bestämma karaktären på fornlämningen.

I den sydvästra delen har ända fram till 1980-talet legat en bebyggelse tillhörig en av gårdarna i Källtorp. På häradsekonomiska kartan från åren 1864–1867 finns ett flertal byggnader utritade som bildar en sluten kvadrat. På senare kartor är uppsättningen byggnader annorlunda varför en ombyggnation skett – kanske under 1900-talet.

Området innehåller idag inga huslämningar annat än någon enstaka betongplatta, en förmodad källargrund samt ett övergivet elskåp. Vid rivningen av husen har man inte bara tagit ner byggnaderna utan också jämnat ut marken på sådant sätt att inga äldre lämningar synes finnas kvar. Vid grävningen av schakten på ytan fanns enbart grästörv och en tunn förna över sand och morän. Ingenting talar för att det kan finnas några spår av den äldre bebyggelsen.

TOLKNING

Källtorp kan föras tillbaka till åtminstone tidigt 1600-tal och finns avritat på två kartor från slutet av 1600-talet. Det framgår att redan år 1699 fanns två gårdar på platsen. Vid utredningen har det framgått att det inom större delen av ytan inte finns några fornlämningar. De spår av äldre odling som undersökts norr om Källtorp (L1980:5442) kan möjligen utgöra äldre delar av en odling till Källtorp, men troligare är att det rör sig om en äldre agrar etablering i området. En ¹⁴C-datering från röseområdet L1980:5442 anger en datering till medeltid. Källtorp kan inte säkert beläggas tidigare än 1600-talet. Den märkliga ägostrukturen som syns på Råbergakartan från år 1699 talar för att det är fråga om en utskiftning från byn. Det är också värt att notera att Källtorp är kronojord (Geometrisk karta över Råberga 1699, Täby socken Råberga 1–6).

Den rektangulära ytan som ligger öster om vägen är den yta som kan innehålla spår av en äldre – möjligen okänd – bebyggelse. Det kan röra sig om någon form av ekonomibyggnader eller verksamheter som kan ha varit brandfarliga, till exempel smide, det kan också röra sig om ett tidigare läge för en av gårdarna i Källtorp. Även om gårdarnas läge på 1699 års karta vid en rektifiering snarare stämmer överens med gårdarnas läge på Laga skifteskartan än med lämningarna i hagmarken var inte utplaceringen riktigt gjord med utgångspunkt i en exakt mätning, hur noggrann kartan i övrigt än är.

UTVÄRDERING AV UTREDNINGENS RESULTAT

utifrån frågeställningarna i undersökningsplanen

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle preliminärt avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet.

Utredningen utfördes i enlighet med undersökningsplanen och Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Emellertid kunde inte hela den avsedda utredningsytan göras tillgänglig på grund av problem med avverkning. Delar av skogen och merparten av energiskogen kom efter överenskommelse med länsstyrelsen och kommunen att lämnas stående. Det innebär att utredningsschakten inte kunde placeras på ett sådant sätt att en säker täckning av området kunde utföras vad gäller fornlämningsförekomst. Emellertid innebär markens beskaffenhet en hjälp då stora ytor i både väster och öster bestod av sank mark och ibland av ren myrmark. Det fick till följd att stora områden kunde avfärdas som lämpliga områden för odling eller bebyggelse.

Med ovanstående reservationer i beräkningen bedömer Arkeologgruppen att undersökningsplanens syfte har uppnåtts.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Örebro
Kommun	Örebro
Landskap	Närke
Socken	Täby
Fastighet	Råberga 5:8 och 5:10

Fornlämningsnummer	L2022:180, L2022:780
Lämningstyp	Lägenhetsbebyggelse, hägnad
Datering	Historisk tid

Typ av undersökning	Arkeologisk utredning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2021-06-01
Länsstyrelsens diarienummer	431-2671-2021
Uppdragsnummer i Fornreg	202100878
Arkeologgruppens projektnummer	P21030

Projektledare	Leif Karlenby
Fältpersonal	Leif Karlenby, Sabina Larsson, Erica Strengbom

Undersökningstid	20 juli 2021, 3–5 november 2021
Undersökt yta	616 kvadratmeter
Inmätningsteknik	RTK-GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd finns att fördela.

REFERENSER

Tryckta källor

- Karlenby, L. 2016. *Utmarkslämningar vid Råberga by*. Arkeologisk undersökning av fornlämning Täby 19 och förundersökning av fornlämning Täby 80:1 och 81:1, fastighet Råberga 5:8, Täby socken, Örebro kommun, Närke. Arkeologgruppen AB rapport 2016:44. Örebro.
- Sporrong, U. 1971. *Kolonisation, Bebyggelseutveckling och Administration*. Meddelanden från Kulturgeografiska Institutionen vid Stockholms universitet Nr B23. Stockholm.

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER

- Karta över farleden mellan Hjälmarens och Väners å 1671
- Geometrisk karta över Råberga 1699, Täby socken Råberga 1-6
- Storskifteskartan 1770 18-TÄB-15, (Råberga)
- Laga skiftes kartan 1851 18-TÄB-33, (Källtorp)
- Häradsekonomska kartan 1864-67. Vinteråsa 64-5
- Ekonomska kartan 1957 RÅBERGA, 10F3b 57
- Ekonomska kartan 1982 RÅBERGA, 10F3b 82

Webbmaterial

- Institutet för språk och folkminnen: Ortnamnsregistret (<https://ortnamnsregistret.isof.se/place-names/1140026?place-name-id=1140026&page-size-basis=20&page-number-basis=1&place-name-basis-id=3403961>)
- Kulturmiljöregistret (KMR)

BILAGOR

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

2OS304. Schakt 10x1,5 meter, 0,3 meter djup. Matjord övergående i grusig morän. Tidigare odlad mark.

2OS308. Schakt 10x1,5 meter, 0,2 meter djup. Matjord över silt. Tidigare odlad mark.

2OS312. Schakt 11x1,5 meter, 0,3 meter djup matjord över siltig sand. Tidigare odlad mark. Två störhål A316 och A317.

2OS318. Schakt 11x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Matjord över siltig sand.

2OS322. Schakt 12x1,5 meter, 0,3 meter djup. Matjord över sandig morän med en hel del små sten.

2OS326. Schakt 11x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Torvig, myllig matjord över grusig, sandig morän.

2OS330. Schakt 10x1,5 meter, 0,2 meter. Matjord, gråaktig och sandig över sandig morän med enstaka mindre (<0,10m) sten.

2OS336. Schakt 10x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Tunt matjordsskikt med sotig karaktär. Under siltig morän. Delar innehåller kol- och brandrester, förmodligen från skogsbrand.

2OS340. Schakt 10x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Myllig matjord över grusig och sandig morän.

2OS345. Schakt 12x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Torvig, sumpig matjord över silt. Vatten trängde upp underifrån.

2OS349. Schakt 5x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Orörd skogsbacke som utsatts för skogsbrand under de senaste hundra åren. I botten silt.

2OS353. Schakt 5x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djupt. Torvmossejord över silt, mycket sankt. I övrigt som ovan.

2OS359. Schakt 5x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djupt. Som ovan.

2OS363. Schakt 5x1,5 meter, 0,1 meter tjock torv över silt. I övrigt som ovan.

2OS367. Schakt 5x1,5 meter, 0,2–0,5 meter djup. Marken något stenig, i övrigt som ovan.

2OS372. Schakt 10x1,5 meter, 0, 10 meter djupt. Torv över grå silt. Möjligen stenröjt (men var är rösen?).

2OS376. Schakt 12x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Lerig matjord över glacial lera och silt.

2OS380. Schakt 13x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djupt. Lerig matjord över siltig glaciallera. Tvärs över går ett brett dike (A384).

2OS392. Schakt 9x1,5 meter, 0,2 meter djupt. I övrigt lerig matjord över siltig glaciallera.

2OS396. Schakt 11x1,5 meter, 0,2 meter djupt. I övrigt lerig matjord över siltig glaciallera. Flera öst-västligt belägna plogspår synliga i botten.

2OS400. Schakt 9x1,5 meter, 0,2–0,4 meter djupt. I övrigt lerig matjord över siltig glaciallera. Något sankt beläget i lätt sluttning österut.

2OS417. Schakt 10x1,5 meter 0,2–0,4 meter djupt. Lerig matjord över siltig glaciallera.

2OS421. Schakt 7x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djupt. Lerig matjord över siltig glaciallera, lite stenigare i partier.

2OS425. Schakt 11x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Lerig matjord över siltig glaciallera. Beläget vid gränsen mot det lägre, sankare området.

2OS429. Schakt 13x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djupt. Matjord över grusig, sandig silt.

2OS433. Schakt 12x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djupt. Matjord över siltig lera. Schaktet grävdes från övergången mellan vanlig mark och sank mark.

2OS437. Schakt 12x1,5 meter, 0,2–0,3 meter djup. Matjord över siltig lera.

2OS441. Schakt 9x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Matjord över siltig sand övergående i morän.

2OS445. Schakt 9x1,5 meter, 0,5 meter djupt. Matjord över silt. Stort dike. Möjligen rester av historisk bebyggelse i matjorden. I botten silt.

2OS449. Schakt 11x1,5 meter, 0,3 meter djupt. I västra delen inslag av bebyggelserester i matjorden. I botten silt.

2OS453. Schakt 12x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Matjord över silt.

2OS457. Schakt 13x1,5 meter, 0,3 meter djupt, matjord över silt. A461 i schakt.

2OS509. Schakt 12x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Matjord över silt.

2OS513. Schakt 11x1,5–4,0 meter, 0,1–0,3 meter djupt. Tunt lager med myllig matjord. I östra delen invid stenmur.

2OS533. Schakt 7x2 meter, 0,34 meter djupt. Matjord över hela. I västra delen fanns A537, en husgrund/spisfundament.

2OS541. Schakt 11x1,5 meter, 0,3–0,4 meter matjord över silt.

2OS545. Schakt 9x4 meter, 0,2 meter djupt med matjord över morän i botten.

2OS585. Schakt 20x1,5 meter 0,3 meter med matjord över silt. I den västra delen en samling med sten (A589).

2OS594. Schakt 14x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Matjord över silt.

2OS598. Schakt 11x1,5 meter, 0,3 meter djupt. Schaktet fullt med rivningsmassor från yngre ladugård och ekonomibyggnad.

2OS609. Schakt 9x1,5 meter utfyllda rivningsmassor över moränsand. Ingenting av antikvariskt intresse.

2OS613. Schakt 9x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Sopig matjord över moränsand.

2OS617. Schakt 7x1,5 meter, 0,2 meter djupt. Matjord över grusig morän.

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

A300. Röjningsröse 3 meter i diameter, 1 meter högt. Två block i mitten, kantiga stenar 0,2–0,5 meter stora. Sannolikt recent röse.

A316. Störhål 0,10 meter i diameter, svagt brunfärgad siltig sand.

A317. Störhål 0,10 meter i diameter, svagt brunfärgad siltig sand.

A316-A317 har förmodligen ingått i en hägnad.

A344. Stenmur 110 meter lång lagd i ett till två skikt i öst-västlig riktning som avgränsar odlingsmark mot norr därom liggande naturmark.

A384. Täckdike, nästan 2 meter brett med 0,2 meter stora stenar i fyllningen.

A388. Täckdike, 0,4 meter brett.

A404. Grop med kol, oregelbunden form. 1,40 meter i synlig storlek inom schakt.

A461. Stolphål, 0,30 meter i diameter, 0,15 meter djupt. Skålformad, något spetsig botten. Matjordsfyllning. (Grävd, sannolik hägnadsstolpe med A470, A479, A490)

A470. Stolphål, 0,25x0,25 meter. Matjord i fyllningen. (Ej grävd, men sannolik hägnadsstolpe med A461, A479, A490)

A479. Stolphål, 0,40x0,30 meter. Fyllning av matjord ((Ej grävd, men sannolik hägnadsstolpe med A461, A470, A490)

A490. Stolphål, 0,30 meter i diameter, 0,2 meter djup. Spetsig botten. Matjord i fyllningen (Grävd, men sannolik hägnadsstolpe med A461, A470, A479)

A500. Stenmur, 52 meter lång och upp till 2 meter bred. Delvis övertorvad med ställvis synliga stenar. Bestod av två till tre varv med sten. Avgränsar ett mindre hagmarksområde som tidigare stuckit ut i odlad mark.

A529. Lager bestående av närmast stoftliknande material. Märkligt material!

A537. Husgrund/spisfundament/ässja? synligt inom en 2x2 meter stor yta i schaktets (20S533) västra del. Konstruerad med 0,2–0,5 meter stora stenskrävor eller tillhuggna stenar lagda i två rader. Inblandat med 0,1–0,3 meter stora tegelbrockar. Rikligt med kol och delar av teglet sekundärt bränt. Fundamentet ser ut att vara anlagt invid stenmuren (A500), men det kan också vara tvärtom.

A551. Stenpackning 2x1 meter med 0,2–0,5 meter stora stenar. Ingen tydlig struktur.

A558. Rad med tre stenar cirka 0,5 meter stora runda natursten.

A589. En samling sten med 0,2–0,5 meter stora naturstenar och eldsprängda skrävor.

A602. Källargrop/stenfylld brunn? 4x4 meter stor, kvadratisk och stensatt kant. Ej grävd men är förmodligen sentida och har hört till den ena av de två gårdarna som flyttats ut i samband med Laga skifte år 1851.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2021:55

